

7. Васюта І.К. Соціально-економічні відносини на селі Західної України до воз'єднання (1918–1939) / І.К. Васюта. – Львів: Вища школа, 1978. – 260 с.
8. Калініченко В.В. Селянське господарство України в до колгоспний період (1921–1929 рр.) / В.В. Калініченко. – Харків: Знання, 1991. – 240 с.
9. Ілько В. Закарпатське село на початку ХХ ст. (1900–1919 рр.) / В. Ілько. – Львів: Світ, 1973. – 184 с.
10. Лендел М.А. Аграрні відносини на Закарпатті: уроки минулого і сучасність / М.А. Лендел. – Ужгород: Патент, 1999. – 275 с.

References

1. Novikov, Y.F. XXI: to be or not be. Zaporizhia: ZHU, 1999. Print.
2. Herasymenko, M.P. *Agrarian relations in Galicinia during the crisis corvee economy*. Kyiv: Ukraine Publisher Academy of Sciences USSR, 1959. Print.
3. Zubec, M.V., Verhunov, V.A., and V.I. Vlasov. *Agricultural policy and macro-economic relations in the agricultural sector of Ukraine: in four volumes*. Vol. 4. Kyiv: NNTSIAYE, 2006. Print.
4. *History of the economy Ukrainian SSR: In 3 vol.* V. 3. Kyiv: KSC, 1983. Print.
5. Balanyuk, I.F. *Scientific and applied aspects of agrarian relations in the Carpathian region*. Kyiv: IAYE, 2000. Print.
6. Borydyuk, V. "The impact of economic reforms in Ukraine" *Ukraine's economy* 7 (1994): 22-29. Print.
7. Vasyuta, I.K. *Socio-economic relations in the rural areas of Western Ukraine to Reunification (1918-1939)*. Lviv: High School, 1978. Print.
8. Kalinichenko, V. *Farm to farm in Ukraine period (1921–1929 years)*. Kharkov: Knowledge, 1991. Print.
9. Ilko, V. *Transcarpathian village in the early twentieth century. (1900–1919 years)*. Lviv: World, 1973. Print.
10. Lendyel, M.A. *Agrarian relations in Transcarpathia: lessons from the past and the present*. Uzhgorod: Patent, 1999. Print.

Рецензент:

Баланюк І.Ф. – д.е.н., професор, зав. кафедри обліку і аудиту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника».

УДК 658.15

ББК 65.050.2

Мазур Н.А.

ВАРТІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ВАЖЛИВИЙ КРИТЕРІЙ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Подільський державний аграрно-технічний університет,
Міністерство аграрної політики та продовольства України,
кафедра обліку і аудиту,
32300, м. Кам'янець-Подільський, вул. Шевченка, 13,
тел.: 0384968319; 0676977453,
e-mail: natali76.01@mail.ru

Анотація. Стаття спрямована на дослідження оцінки вартості бізнесу в аграрному секторі економіки України, розробку рекомендацій щодо підвищення ефективності аграрного бізнесу з врахуванням специфічних умов сільськогосподарських підприємств.

Проведені розрахунки засвідчили: сума доданої економічної вартості аграрних підприємств за 2012–2013 рр. мала від'ємне значення, що негативно характеризує ефективність їх діяльності. Дані розрахунки є досить умовними, адже за аналізований період 78–80% підприємств даного виду діяльності одержали прибуток і 20–22% – відповідно, збиток.

Залучаючи капітал із різних джерел, фінансові менеджери намагаються оптимізувати структуру капіталу, щоб зменшити середньозважену вартість капіталу. Середньозважена вартість капіталу – середня ціна, яку платить підприємство за використання сукупного

капіталу, сформованого з різних джерел. Головною метою менеджменту компанії має стати не отримання прибутку в чистому вигляді, а максимізація вартості підприємства.

Ключові слова: вартість підприємства, вартість бізнесу, економічна додана вартість, капіталізація чистого прибутку, стратегія розвитку, управлінські рішення, управління вартістю, аграрні підприємства.

Mazur N.A.

VALUE OF THE ENTERPRISE AS AN IMPORTANT CRITERION FOR EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF THE COMPANY

Podolski State Agricultural and Technical University,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department of Accounting and Audit,
Shevchenka str.13, Kamyanets-Podilskyi,
32300, Ukraine,
tel.: 0384968319; 0676977453,
e-mail: natali76.01@mail.ru

Annotation. The article aims to study business valuation in the agricultural sector of Ukraine, development of recommendations for improving the efficiency of agricultural business, taking into account the specific conditions of agricultural enterprises.

The calculations proved that the amount of economic value added agricultural enterprises 2012–2013. Was negative negatively characterizes their effectiveness. These calculations are rather conventional, because in the period 78–80% of the activity obtained profit and 20–22% - respectively damage.

Drawing on various sources of capital, financial managers try to optimize the capital structure to reduce the weighted average cost of capital. The weighted average cost of capital - the average price paid by the company for the use of total capital generated from different sources. The main purpose of the management company should be no profit in its pure form, and maximization of value.

Keywords: enterprise value, business value, economic value added, the capitalization of net profit, strategy development, management decisions, cost management, agricultural enterprises.

Вступ. В період нестабільності і жорсткої конкуренції для ухвалення ефективних управлінських рішень власникам і керівництву підприємства часто потрібна інформація про вартість бізнесу. Незалежна оцінка підприємства є важливим інструментом управління, підвищення вартості підприємства – один з показників зростання доходів його власників і, відповідно, періодичне визначення вартості бізнесу можна використовувати для оцінки ефективності управління підприємством.

Розв'язання проблем управління вартістю та оцінки бізнесу започатковано у наукових працях минулого століття, які створили передумови фундаментальних підходів до визначення вартості бізнесу. Варто відзначити серед авторів, що розглядають питання оцінки та управління вартістю бізнесу, таких вітчизняних та закордонних науковців, як Н.А. Абулаєв, К.В. Багацька, О.В. Брезіцька, Л.А. Лейфер, М.В. Корягін, І.Я. Левчак, С.І. Тарасенко, А.М. Турило, М.А. Федотова, Е. Хелферт, Т. Коупленд, Т. Коллер, Дж. Муррін. Хоча з даної проблематики наявна значна кількість досліджень та публікацій, в Україні загальний рівень теоретико-методологічної бази з управління вартістю підприємством залишається низьким, зокрема недостатньо висвітлені основні аспекти вартості бізнесу в системі показників ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств та можливість застосування оцінки бізнесу як інструменту стратегічного планування.

Постановка завдання. Аграрна галузь української економіки, демонструючи стабільний динамічний розвиток, є надійним фундаментом забезпечення продовольчої

безпеки держави, базисом розширення її експортного потенціалу, джерелом задоволення внутрішнього попиту на сільськогосподарську продукцію та продукти харчування [1]. Сільське господарство є потужним інвестиційно привабливим сектором – обсяги прямих іноземних інвестицій в підприємства галузі з 680,4 млн дол. США на початок 2010 р. зросли до 839,3 млн дол. США на кінець 2013 р., або на 26 % [2].

Метою статті є оцінка вартості бізнесу в аграрному секторі економіки України, розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності аграрного бізнесу з врахуванням специфічних умов сільськогосподарських підприємств.

Результати. Аналіз підходів до визначення поняття «вартість підприємства» дозволив встановити, що їх різноплановість не викликана їх недостовірністю або неактуальністю в сучасних умовах розвитку економічної системи. Існування численних варіантів поняття «вартість підприємства», а також підходів Корягіна М.В. до його визначення [3] пов'язані з тим, що вартість підприємства не є фактом, що вже був здійснений, а є думкою про цінність (здійснені витрати/ціну власності) підприємства в конкретний момент часу відповідно до вибраного методу.

Значна варіативність підходів пояснюється впливом таких факторів:

1. Визначення вартості підприємства, що обґрунтовується специфічністю підприємства як конкретного товару, здебільшого пов'язане не лише з минулим, коли були здійснені витрати на його створення і функціонування, а з прогнозами майбутнього (прогнози обсяги продажів, прогнозна оборотність активів, прогнозна рентабельність, прогноз капітальних вкладень тощо).

2. Існуванням різноманітних суб'єктів, яким потрібна інформація про вартість підприємства. Суб'єкти ставлять перед собою різні цілі, визначаючи вартість підприємства як окремого товару.

3. При здійсненні оцінки вартості підприємства різні суб'єкти застосовують власний оціночний методологічний інструментарій, орієнтований на задоволення тих потреб, задля яких проводиться оцінка. Тобто, кожен суб'єкт вибирає ті методи, які найдостовірніше відображають вартість підприємства в тому розумінні, в якому її хочуть бачити користувачі інформації про вартість підприємства.

Корягін М.В. пропонує розглядати поняття «вартість підприємства» як об'єктивну величину, яка встановлюється у відповідний час і в певному просторі, за якою може бути здійснена угода купівлі-продажу на активному ринку, що розраховується на підставі сукупного використання облікової та ринкової інформації [3]. Запропонований підхід до визначення поняття «вартість підприємства» дає змогу використовувати його для побудови системи бухгалтерського обліку, що створюватиме передумови для ефективного управління вартістю підприємства.

Зазвичай для підвищення якості управління аналізуються окремі структурні підрозділи, процеси, види продукції, напрями діяльності, проте, на нашу думку, необхідними є дослідження всієї структури в цілому з врахуванням зовнішніх і внутрішніх взаємозв'язків.

Підприємство – складна система, що використовує економічні ресурси (трудові, природні і фінансові), змінна щодо видів продукції (робіт, послуг), що виробляються, методів її виробництва і продажу. Аналіз одночасно всіх складових структури можливий на основі оцінки вартості підприємства (бізнесу).

Застосування технології оцінки бізнесу дозволяє бачити, як вплинуть на вартість підприємства ті чи інші управлінські рішення. Для цього взаємодія оцінювачів і керівників підприємств можлива за двома основними напрямками:

– оцінка вартості підприємства як такого, що діє («як є»);

– оцінка вартості підприємства з врахуванням впровадження інноваційного інструментарію, що передбачає впровадження інвестиційних проектів, нових методів управління, зміну системи фінансування, проведення реструктуризації тощо.

На зростання вартості бізнесу в основному впливають управлінські рішення. Вартість корпоративної структури, що формується в результаті рішень, які приймаються менеджерами, повинна розглядатися як цільова функція управління, яка прагне до максимуму. Наявність вартісної технології управління стає умовою ефективності роботи, оскільки визначає чіткий критерій оцінки результатів діяльності – збільшення вартості підприємства, що, в свою чергу, є одним з показників зростання доходів його власників.

Тому періодичне проведення оцінки вартості бізнесу можна використовувати для аналізу ефективності управління підприємством. Традиційні методи фінансового аналізу ґрунтуються на розрахунку фінансових коефіцієнтів і лише на даних бухгалтерської звітності підприємства. Проте поряд з внутрішньою інформацією в процесі оцінки вартості підприємства необхідно аналізувати дані, що характеризують умови роботи підприємства в регіоні, галузі і економіці в цілому.

Спрямованість на підвищення вартості є американською традицією практики господарювання. Нездатність менеджерів збільшувати ринкову вартість компанії вважається акціонерами професійною некомпетентністю, що завдає їм збитків і може призвести до втрати здійснених інвестицій при ворожому поглинанні чи падінні ринку цінних паперів [4].

Для того, щоб управління, орієнтоване на вартість, стало можливим, необхідною умовою є наявність ефективних методів оцінки бізнесу (вартості підприємства). Як уже зазначалося вище, вартість підприємства є комплексним показником, що характеризує як внутрішній стан підприємства, так і вплив на нього зовнішніх чинників. У зв'язку з цим, визначення ринкової вартості підприємства є дуже складним процесом, оскільки вона формується під впливом багатьох чинників (як фінансових, так і нефінансових) та має значну чутливість до їх зміни.

Левчак І.Я. виділяє внутрішні (ендогенні) та зовнішні (екзогенні) фактори вартості підприємства. До зовнішніх факторів належать ті, які діють незалежно від менеджменту підприємства: попит, обмеження, накладені на бізнес (наприклад, накладені державою обмеження щодо ціноутворення), співвідношення попиту та пропозиції, рівень фінансових, виробничих, маркетингових та інших видів ризиків, політичні чинники, конкуренція тощо. Внутрішні фактори підприємства пов'язані з діями менеджменту, галузевою специфікою самого підприємства: темпи зростання продажів, чистого прибутку, ступінь ліквідності майна компанії, загальний фінансовий стан компанії, наявність нематеріальних активів, ділова репутація, кваліфікація персоналу тощо [5].

Таким чином, формуючись під впливом як внутрішніх, так і зовнішніх чинників, вартість підприємства є інтегрованим фінансовим показником, що на сьогодні став потужним інструментом в стратегічному управлінні.

В залежності від управлінських потреб найбільш інформативними видами вартості бізнесу є [6]:

- ринкова вартість чистих активів;
- капіталізація чистого прибутку;
- вартість бізнесу, як безперервно функціонуючого підприємства, що приносить дохід (discounted cash flow (DCF)).

Показник ринкової вартості чистих активів відображає ціну, за якою може бути продане підприємство як майновий комплекс. Даний показник заснований на інформації про реальні активи, які знаходяться у власності підприємства, але не

враховує перспективи його розвитку. Тим не менш, ринкову вартість чистих активів доцільно розраховувати за необхідності прийняття рішень щодо продажу майна підприємства, його реструктуризації чи виділення частини підприємства.

Оцінка вартості бізнесу, отримана за методом капіталізації чистого прибутку дає можливість експрес-оцінки вартості компанії і показує мінімальну суму, за якою може бути проданий бізнес як діюче підприємство у максимально короткі терміни. По суті, цей показник характеризує обсяг прибутку, який може бути отриманий при існуючих умовах за очікуваний період окупності інвестиції. Така оцінка дає можливість менеджменту проаналізувати доцільність рішень про продаж бізнесу, випуск цінних паперів чи провести порівняння з аналогами.

Вартість бізнесу, розрахована методом DCF, показує величину вільних грошових потоків, акумульованих бізнесом за визначений період часу з врахуванням альтернативних можливостей. Цей показник дозволяє оцінити потенціал бізнесу, його переваги перед конкурентами і максимальну ціну, за якою цей бізнес чи його частина можуть бути продані. Величину вартості дисконтованих грошових потоків рекомендують розбивати на найбільш впливові фактори [6]: економічний прибуток (Economic Value Added), який відображає додану за період вартість, з врахуванням альтернативних витрат, та обсяг інвестицій, направлених в розширення, яке в майбутньому збільшить вартість підприємства. По суті, такий розподіл вартості відображає джерела її створення. Так, уже створена вартість бізнесу характеризується показником EVA, який є основою для задоволення таких управлінських потреб як мотивація, оцінка ефективності, пошук напрямків інвестування. Від розміру інвестицій на розвиток залежить створення вартості бізнесу в майбутньому. На основі цього показника задовольняються потреби менеджменту щодо гарантій зростання, потенціалу підприємства в майбутньому.

Оцінка ефективності діяльності на основі концепції «Performance Management» (управління результативністю) передбачає використання так званої збалансованої системи індикаторів (Balance Scorecard (BSC)), яка включає різні фінансові й нефінансові показники, що дають змогу комплексно оцінити вартість підприємства й ефективність його діяльності. Показники рентабельності використовуються в цій системі як другорядні, а основним є економічна додана вартість (EVA).

Традиційний підхід до оцінювання роботи підприємства не завжди відображає об'єктивну картину його діяльності. Деякі західні компанії використовують як узагальнюючий показник ефективності альтернативний критерій, відомий як додана економічна вартість (EVA - economic value added):

$$EVA = (ROA - WACC) \times TA = EAIT - WACC \times CE \quad (1)$$

де *ROA* – рентабельність активів;

WACC – середньозважена вартість капіталу;

TA – сукупні активи;

EAIT – прибуток підприємства після сплати процентів і податку на прибуток;

CE – сукупний капітал.

Таким чином, аналізований показник можна представити у вигляді:

$$EVA = \text{Операційний прибуток} - (\text{Середньозважена вартість капіталу} \times \text{Загальний задіяний (інвестований) капітал}) \quad (2)$$

Комплексне використання зазначених методів оцінки вартості бізнесу дає можливість розрахувати результати діяльності підприємств – сільськогосподарських товаровиробників за минулі періоди і створити базу для прийняття управлінських рішень, направлених на зростання вартості підприємств. Причому різні показники вартості не підлягають інтегруванню, а аналізуються окремо, порівнюються один з одним (табл. 1).

**Розрахунок показників оцінки вартості бізнесу за видом економічної діяльності
«Сільське господарство»**

Роки	Фінансовий результат (сальдо), млн. грн	Власний капітал, млн. грн	Сукупний капітал, млн. грн	WACC – середньозважена вартість капіталу	EVA – додана економічна вартість
2012	26717,5	146212,8	272345,3	10,61	-2178,3
2013	14911,2	154761,3	308697,2	5,90	-3301,9

Джерело: розраховано автором на основі [2]

Додана економічна вартість (EVA) – це операційний прибуток після оподаткування з вирахуванням загальної річної вартості капіталу. Якщо показник EVA позитивний, компанія заробляє гроші, якщо негативний, тоді підприємство знищує капітал. У довгостроковому періоді тільки ті підприємства, які генерують капітал, можуть вижити. EVA має грошове вираження. Ключовою особливістю показника EVA є наголошення на операційному прибутку після оподаткування і фактичній вартості капіталу підприємства. Інвестори використовують цей показник тому, що він пов'язує прибуток із сумою ресурсів, потрібних для його досягнення.

Як свідчать розрахунки (таблиця 1), сума доданої економічної вартості підприємств з кодом за КВЕД-2010 А.01 «Сільське господарство та надання пов'язаних із ним послуг» за 2012-2013 рр. мала від'ємне значення, причому знизилась з (-)2178,3 до (-)3301,9 млн. грн, що негативно характеризує ефективність діяльності аграрних підприємств. В розрахунку на одне підприємство сума доданої економічної вартості за 2012 та 2013 роки склала (-)47 та (-)69 тис. грн. Проте, дані розрахунки є досить умовними, адже за аналізований період 78–80% підприємств даного виду діяльності одержали прибуток і 20–22% - відповідно, збиток.

К.В. Багацька пропонує розраховувати показник економічної доданої вартості в Україні (з врахуванням особливостей відображення інформації в бухгалтерському обліку) за формулою 3:

$$EVA = NOPAT - NOA \times WACC \quad (3)$$

де *NOPAT* – чистий операційний прибуток після сплати податків;

NOA – величина чистого операційного капіталу;

$$NOPAT = EBIT \times (1 - T) \quad (4)$$

EBIT – операційний прибуток [7].

У світі корпоративних фінансів найпопулярнішим методом оцінки компанії чи проекту, що частково фінансується за рахунок боргових зобов'язань, є стандартний метод *WACC*. Показник середньозваженої вартості капіталу розраховуватимемо за формулою 5:

$$WACC = \frac{E}{D+E} \times Re + \frac{D}{D+E} \times Rd \times (1 - t) \quad (5)$$

де *Re* – прибутковість власного капіталу, %;

E – всього власного капіталу (сума);

Rd – дохідність позикових коштів, %;

D – всього позикових коштів (сума);

t – ефективна ставка податку на прибуток для компанії.

Дані розрахунків середньозваженої вартості капіталу наведемо у таблиці 2.

**Розрахунок середньозваженої вартості капіталу за видом економічної діяльності
«Сільське господарство»**

Назва показника	2012 р.	2013 р.	Зміна, +, -
Прибутковість власного капіталу (Re)	18,2	9,6	-8,6
Всього власного капіталу (сума) (E)	146212,8	154761,3	+8548,5
Дохідність позикових коштів (Rd)	2,3	2,7	+0,4
Всього позикових коштів (сума) (D)	126132,5	153935,9	+27803,4
Ефективна ставка податку на прибуток для компанії (t)	21,0	19,0	-2,0
Середньозважена вартість капіталу (WACC)	10,61	5,90	-4,72

Джерело: розраховано автором на основі [2]

Дані розрахунки є досить умовними, адже в літературі зустрічається багато критики щодо доцільності та правильності розрахунків цього показника [7]. Зокрема, розглянемо декілька основних особливостей оподаткування аграрного бізнесу в Україні (щодо розрахунку показника t – ефективної ставки податку на прибуток). Так, більшість сільськогосподарських виробників перебувають на фіксованому сільськогосподарському податку і не сплачують податок на прибуток як такий. Разом з тим, за такими підприємствами залишається право вибору системи оподаткування. Розмір фіксованого сільськогосподарського податку (ФСП) у 2014 році становив усього 6 грн/га. ФСП замінює чотири податки та збори: податок на прибуток, податок на землю, збір на здійснення підприємницької діяльності, плату за використання води.

Зміни з 1.01.2015 року передбачають перехід «великих» підприємств (що обробляють 3,5 млн. га земель) на сплату вказаних податків та зборів, найсуттєвішими з яких є податок на прибуток та земельний податок.

Середній розмір прибутку з 1 га (у 2012 р. – 1,1 тис. грн/га, у 2013 р. – 0,6 тис. грн/га) становив 0,85 тис. грн. За ставкою 19 % податок на прибуток становитиме 160 грн/га або 560 млн. грн з площі угідь, що обробляються «великими» сільськогосподарськими підприємствами. Земельний податок (0,1% від нормативної оцінки – 20800 грн/га) близько 20,8 грн/га для «великих» підприємств (3,5 млн. га) становитиме 73 млн. грн.

«Малі і середні» сільськогосподарські підприємства сплачуватимуть ФСП, ставка якого на 2015 р. збільшується у п'ятеро, з 6 до 31 грн/га. Хоча податковою реформою, у рамках скорочення кількості податків з 22 до 9, передбачено об'єднання ФСП і єдиного податку, розмір якого становитиме від 0,03 до 1% від нормативної грошової оцінки землі. Сільськогосподарські підприємства входитимуть до четвертої окремої спеціальної групи підприємств, які працюють на спрощеній системі оподаткування. У грошовому виразі єдиний податок з 1 га такої групи підприємств становитиме від 6 до 208 грн/га, що у масштабах України становитиме від 110 млн. грн. до 3,8 млрд. грн [8, 9].

Залучаючи капітал із різних джерел, фінансові менеджери намагаються оптимізувати структуру капіталу, щоб зменшити середньозважену вартість капіталу. Середньозважена вартість капіталу – середня ціна, яку платить підприємство за використання сукупного капіталу, сформованого з різних джерел. Проблема при визначенні середньозваженої вартості капіталу полягає в тому, яким чином розраховувати ваги, а точніше – на якій базі їх визначати: виходячи з ринкової чи бухгалтерської вартості кожного елемента капіталу? Теорія інвестиційного аналізу однозначно рекомендує користуватися ринковою оцінкою.

Висновки. Отже, з розвитком концепції управління вартістю, потреба в оцінці бізнесу зростає, оскільки вартість підприємства стала важливим критерієм оцінки ефективності підприємства. Сума доданої економічної вартості аграрних підприємств за 2012–2013 рр. мала від'ємне значення, що негативно характеризує ефективність їх діяльності. Дані розрахунки є досить умовними, адже за аналізований період 78–80% підприємств даного виду діяльності одержали прибуток і 20–22% – відповідно, збиток.

Бажаним є співвідношення, коли вартість підприємства як діючого бізнесу перевищує вартість чистих активів, оскільки у цьому випадку можна говорити про наявність потенціалу бізнесу, перспектив його зростання. Саме такий бізнес буде привабливим для інвесторів. Головною метою менеджменту компанії має стати не отримання прибутку в чистому вигляді, а максимізація вартості підприємства.

1. Стратегічні напрями інституційного забезпечення розвитку аграрного сектору в Україні (аналітична доповідь). – К. : НІСД, 2014. – 45 с.
2. Державна служба статистики України : офіц. сайт [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Корягін М.В. Підходи до визначення поняття вартості підприємства та їх розвиток [Електронний ресурс] / М.В. Корягін. – Режим доступу: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/12554/1/23_121-126_Vis_722_menegment.pdf
4. Брезіцька О.В. Управління вартістю: фактори формування вартості підприємства [Електронний ресурс] / О.В. Брезіцька // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури (економічні науки). Збірник наукових праць. – 2011. – №31. – Режим доступу: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/view/346/335>.
5. Левчак І.Я. Вартість підприємства як критерій ефективності управління [Електронний ресурс] / І.Я. Левчак // Науковий вісник Ужгородського університету 2014. Серія Економіка. Випуск 1 (42). – Режим доступу: file:///C:/Users/star/Downloads/Nvuues_2014_1_21.pdf
6. Шульга А. Стоймость бизнеса как основа для принятия управленческих решений [Електронний ресурс] / А. Шульга, Я. Нагул. - Режим доступу: <http://uto-kiev.com.ua/in6-4.html>
7. Багацька К.В. Використання економічної доданої вартості як критерію ефективності діяльності підприємства [Електронний ресурс] / К.В. Багацька. – Режим доступу: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/259/1/22011.pdf>
8. АПК: Фіскальне здирицтво під виглядом реформи. Forever [Електронний ресурс] / Українська аграрна конфедерація: офіц. сайт. – Режим доступу: <http://agroconf.org/content/>, дата зверн. 15.01.15.
9. Особливості оподаткування податком на прибуток сільгоспвиробників [Електронний ресурс] / Інформаційний бухгалтерський портал. – Режим доступу: <http://buhgalter24.at.ua/publ/>

References

1. *Strategic directions of institutional support of the agricultural sector in Ukraine (White Paper)*. Kyiv: NISS, 2014. Print.
2. Official Site. State Statistics Service of Ukraine. Web. 18 Jan. 2015.
3. Koryahin, M. "Approaches to the definition of value and their development." Lviv Polytechnic National University Institutional Repository. Microsoft PowerPoint file. 2012.
4. Brezitska, O. "Cost Management: factors of enterprise value." *Problems infrastructure efficiency (economic sciences). Scientific Papers* 31 (2011). Web. 17 Januare 2015 <<http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/view/346/335>>.
5. Levchak, I. "Value of the enterprise as a criterion for effective management." *Journal of Economics Series* 1 (42) (2014). Microsoft PowerPoint file. 21 Jan. 2014.
6. Shulga, A., and J. Nagul. "The cost of business as a basis for management decisions." Web. 17 Januare 2015 <<http://uto-kiev.com.ua/in6-4.html>>.
7. Bagatska, K. "Using the economic value added as a criterion of enterprise efficiency." Microsoft PowerPoint file. 2011.
8. "APC: Fiscal extortion under the guise of reform. Forever." Official Site. Ukrainian Agrarian Confederation, 11 Sep. 2014. Web. 15 Jan. 2015.
9. "Features income tax farmers." Official Site. Accounting information portal. Web. 18 Jan. 2015.

Рецензент:

Чикуркова А.Д. - д.е.н., проф., завідувач кафедри менеджменту і адміністрування Подільського державного аграрно-технічного університету

УДК 338.24

ББК 65.9(4Укр)-98

Лисенко О.А.

КОРЕЛЯЦІЙНИЙ АНАЛІЗ ВЗАЄМВПЛИВУ ПОКАЗНИКІВ ФІЗИЧНОЇ ДОСТАТНОСТІ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДОСТУПНОСТІ ОСНОВНИХ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ

Національний університет харчових технологій,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра менеджменту,
01601, м. Київ-33, вул. Володимирська, 68,
тел.: 0955334372,
e-mail: lenlystar@mail.ru

Анотація. Стаття спрямована на дослідження залежностей між індикаторами таких складових продовольчої безпеки як фізична достатність та економічна доступність основних продуктів харчування в Україні. Метою роботи є виявлення характерних ознак впливу індикаторів на загальний стан продовольчої безпеки країни. Кореляційний аналіз дозволив виявити пріоритети у споживанні населенням основних продуктів продовольства, що сформувалися під впливом цінового фактору та переваг продукції харчування вітчизняного виробництва.

Ключові слова: продовольча безпека, продукти харчування, кореляційний аналіз, фізична достатність, економічна доступність

Lysenko O.A.

CORRELATION ANALYSIS OF INTERFERENCE OF INDICATORS OF PHYSICAL SUFFICIENCY AND ECONOMIC AVAILABILITY OF THE MAIN FOOD

National University of Food Technologies,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department of management,
Volodymyrska str., 68, Kyiv,
01601, Ukraine,
tel.: 0955334372,
e-mail: lenlystar@mail.ru

Annotation. Article is directed to research of dependencies between indicators of components of food security like physical sufficiency and economic availability of the main food in Ukraine. The purpose of work is an identification of characteristic signs of influence of indicators on the general state of food security of the country. The correlation analysis allowed to find priorities in consumption by the population of the main food products which were formed under the influence of a price factor and advantages of food products of a national production.

Key words: food security, food, correlation analysis, physical sufficiency, economic availability

Вступ. В сучасних умовах розвитку економіки дослідження питання продовольчої безпеки становиться найбільш актуальним, оскільки рівень продовольчого забезпечення населення повинний гарантувати соціально-політичну стабільність у